

กรมควบคุมโรค
สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดสระบุรี

SD-LAB-008

คู่มือ การใช้บริการตรวจทางห้องปฏิบัติการ

สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดสระบุรี
ODPC4-Lab booklet
สิงหาคม 2565

ผู้เรียบเรียง	ดร.ทนพ.ศรสิทธิ์ จิรังดา
ชื่อหนังสือ	คู่มือการใช้บริการตรวจทางห้องปฏิบัติการ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดสระบุรี (ODPC4-Lab Booklet) 2 nd Edition สิงหาคม 2565
ประวัติผู้เรียบเรียง	วท.บ. (เทคนิคการแพทย์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น วท.ม. (การบริหารพยาธิวิทยาคลินิก) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปร.ด. (ชีวเวชศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ทำงาน กลุ่มห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ด้านควบคุมโรค สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จ.สระบุรี โทรศัพท์ 0 36 239 300, 08 1780 2709 โทรสาร 0 36 239 301
E-mail	lab.dpc4@gmail.com

บทนำ

กลุ่มห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ด้านควบคุมโรค สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดสระบุรี เป็นหน่วยงานเครือข่ายในการเปิดให้บริการตรวจยืนยันหาเชื้อไวรัสโรค เชื้อไวรัสอุบัติใหม่ และ เชื้อไวรัสก่อโรค ระบาดในพื้นที่ โดยใช้ตัวอย่างส่งตรวจหลายประเภท กลุ่มห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ด้านควบคุมโรค จึงได้ จัดทำคู่มือการใช้บริการห้องปฏิบัติการนี้ขึ้น เพื่อให้แพทย์ ผู้ใช้บริการและบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้ใช้ ประกอบการส่งตรวจอย่างมีประสิทธิภาพ

คู่มือบริการการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ประจำปี 2565 (2nd Edition) ฉบับนี้ประกอบด้วยข้อมูล และรายละเอียดเกี่ยวกับการตรวจทางห้องปฏิบัติการที่เห็นว่ามีประโยชน์สำหรับผู้ส่งตรวจ เพื่อให้ผู้ส่งตรวจจะ ได้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้บริการ การเก็บรักษาสิ่งส่งตรวจให้มีสภาพดี เหมาะสม ก่อนนำส่งมายัง ห้องปฏิบัติการ เนื่องจากคุณภาพของผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการขึ้นอยู่กับคุณภาพสิ่งส่งตรวจเป็นสำคัญ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าแพทย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกท่าน จะใช้คู่มือนี้ให้เป็นประโยชน์และตระหนักถึง ความสำคัญของขั้นตอนต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของสิ่งส่งตรวจ เพื่อให้ผลการตรวจมีคุณภาพ สามารถ นำไปใช้ประกอบการวินิจฉัย ตรวจรักษา และติดตามการรักษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ต่อผู้รับบริการต่อไป

กลุ่มห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ด้านควบคุมโรค
สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดสระบุรี

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	3
สารบัญ	5
การให้บริการทางห้องปฏิบัติการ	6
รายการตรวจและอัตราค่าบริการตรวจทางห้องปฏิบัติการ	7
แนวทางการดำเนินงานควบคุมโรคแห่งชาติ พ.ศ. 2561	11
การเก็บรักษาและนำส่งสิ่งส่งตรวจ	12
การเก็บรักษาและนำส่งตัวอย่างกรณีเป็นเสมหะเพื่อเพาะเลี้ยงเชื้อวัณโรค	22
การเก็บรักษาและนำส่งตัวอย่างกรณีเป็นขูดเพาะเชื้อ	26
การให้บริการตรวจทางอณูชีวโมเลกุล	29
เกณฑ์การรับ – ปฏิเสธสิ่งส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ	37
ตัวอย่างแบบฟอร์ม NHSOLABTB05	38
สถานที่รับ-ส่ง สิ่งส่งตรวจ	41
ค่าวิกฤติ (Critical value)	42
ภาคผนวก (Index)	43

**กลุ่มห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ด้านควบคุมโรค
สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดสระบุรี
ที่อยู่ : 76 หมู่ 5 ถนนพหลโยธิน อำเภอพระพุทธบาท
จังหวัดสระบุรี 18120**

สถานที่ปฏิบัติงาน	กลุ่มห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ด้านควบคุมโรค สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดสระบุรี
เวลาปฏิบัติงาน	วันราชการ 08.30 - 16.30 น.
การให้บริการ	ตรวจส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการจากสถานบริการอื่นของรัฐและเอกชน
การส่งส่งตรวจ	วันราชการ 08.30 - 16.30 น.

ช่องทางการติดต่อในการรับเรื่องต่างๆ/ร้องเรียน

โทรศัพท์ 0-3623-9300

โทรสาร 0-3623-9301

Email: lab.dpc4@gmail.com

Website: <https://ddc.moph.go.th/odpc4/>

Facebook: <https://th-th.facebook.com/dpc4saraburi/>

Line: Labdpc4

อัตราค่าบริการตรวจวิเคราะห์และให้บริการ

ลำดับ	รายละเอียดการให้บริการ (Tests)	วิธีการ/เครื่องมือ (Methodology)	ตัวอย่าง/ปริมาณตัวอย่าง ส่งตรวจ	รหัส กรมบัญชีกลาง	ค่าบริการ (บาท)	ระยะเวลาดำเนินการ (Turn-around time)
1.	การตรวจวินิจฉัยวัณโรคและวัณโรคดื้อยาด้วยชุดน้ำยา Xpert MTB/RIF (MTB/RIF diagnostic testing: Xpert MTB/RIF)	real-time PCR	Sputum (3-5 มล.)	36018	880	7 วันทำการ
2.	การตรวจวินิจฉัยวัณโรคและวัณโรคดื้อยาหลายขนาน (MTB/MDR) ด้วยวิธี real-time PCR (MTB/MDR diagnostic testing: real-time PCR)	Multiplex real-time PCR	1. Sputum (3-5 มล.) 2. Body fluids (> 1.5 มล.) 3. Tissue/Bone/Joint เชื้อที่เจริญในอาหารแข็งหรือเหลว	36019	1,500	14 วันทำการ
3.	การตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อก่อโรคระบบทางเดินหายใจ (Respiratory tract infection)	Multiplex real-time PCR	Nasopharyngeal aspirate/Nasopharyngeal swab/Bronchoalveolar lavage (3-5 มล.)	37524	2,000	1-2 วันทำการ
4.	การตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อก่อโรคและแยกชนิดของเชื้อไวรัสเดงกี (Dengue Virus)	Multiplex real-time PCR	clotted blood/Serum/EDTA blood/plasma (3-5 มล.)	378524	2,000	1-2 วันทำการ
5.	การตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสชิคุนกุนยา (Chikungunya Virus)	Multiplex real-time PCR	clotted blood/Serum/EDTA blood/plasma (3-5 มล.)	37524	2,000	1-2 วันทำการ

ลำดับ	รายละเอียดการให้บริการ (Tests)	วิธีการ/เครื่องมือ (Methodology)	ตัวอย่าง/ปริมาณตัวอย่าง ส่งตรวจ	รหัส กรมบัญชีกลาง	ค่าบริการ (บาท)	ระยะเวลาดำเนินการ (Turn-around time)
6.	การตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัส ซิกา (Zika Virus)	Multiplex real-time PCR	Plasma/Urine	37524	2,000	1-2 วันทำการ
7.	การตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัส ก่อโรคมือเท้าปาก	Multiplex real-time PCR	Throat swab/Nasopharyngeal swab/ Sputum (3-5 มล.)	37524	2,000	1 -2 วันทำการ
8.	การตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัส ในระบบทางเดินอาหาร	Multiplex real-time PCR	1. Rectal swab ใน transport medium 2. อุจจาระ เก็บในกระปุก สะอาดปิดฝาให้สนิท	37524	2,000	1 -2 วันทำการ
9.	การตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัส Norovirus I & II	Multiplex real-time PCR	1. Rectal swab ใน transport medium 2. อุจจาระ เก็บในกระปุก สะอาดปิดฝาให้สนิท	37524	3,000	1-2 วันทำการ
10.	การตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (SARS-CoV-2)	Multiplex real-time RT-PCR	1. Nasopharyngeal swab/ Throat swab/ in VTM/UTM 2. Sputum 3. Saliva	-	900	1 วันทำการ

ข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลง (2nd Edition)

งานจุลชีววิทยา

- ยกเลิกงานเพาะเชื้อวัณโรคและงานตรวจวินิจฉัยวัณโรคดื้อยา ด้วยเทคนิค Line probe assay (LPA) และการตรวจวินิจฉัยความไวต่อยาของเชื้อวัณโรค

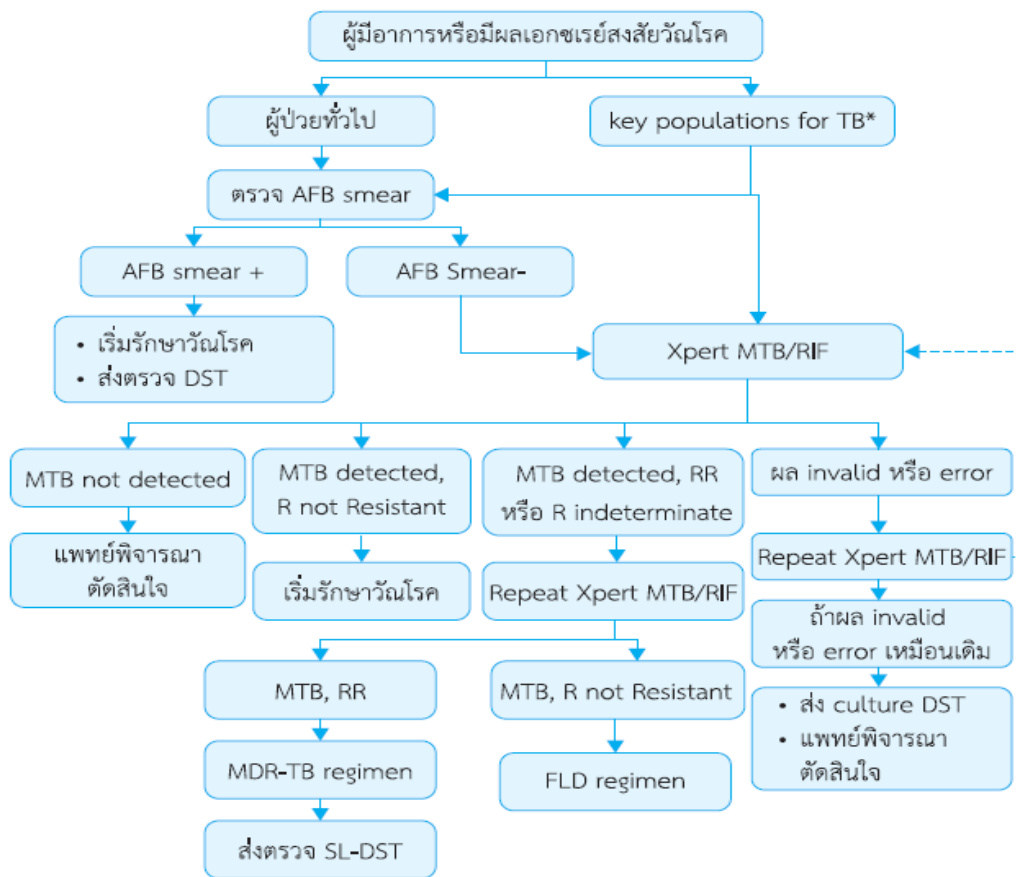
งานอนุชีววิทยา

1. เปิดให้บริการการตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (SARS-CoV-2)
2. เปิดให้บริการการตรวจวินิจฉัยเชื้อวัณโรคดื้อยา (MTB/MD)

แนวทางการดำเนินงานควบคุมวัณโรคแห่งชาติ พ.ศ. 2561

การตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อวินิจฉัยวัณโรค (รูปที่ 1)

- ผู้มีอาการหรือมีผลเอกซเรย์สงสัยวัณโรคในกลุ่มผู้ป่วยทั่วไป ควรส่งเสมหะ 2 ตัวอย่าง ตรวจ AFB smear ถ้าผลเป็นบวก วินิจฉัยวัณโรคให้เริ่มการรักษาและส่งตรวจ (Drug susceptibility test; DST) แต่ถ้าผล AFB smear เป็นลบ ส่งเสมหะตรวจวิธี Xpert MTB/RIF
- ในกลุ่มเสี่ยงที่เป็น key populations เมื่อสงสัยวัณโรค แนะนำให้ส่งตรวจทั้งวิธี AFB smear และ Xpert MTB/RIF
- ตัวอย่างเสมหะที่ผลตรวจเป็นบวกและมีผลดื้อยา Rifampicin (RR) หรือผล R indeterminate แนะนำให้ตรวจยืนยันด้วย Rapid test (Xpert MTB/RIF หรือตรวจด้วยวิธี Line probe assay) ซ้ำ
  - ถ้าผลยืนยันเป็น RR-TB หรือ MDR-TB ควรส่งตรวจ SL-DST และพิจารณาการรักษาด้วยสูตรยาระยะสั้นสำหรับ MDR-TB
  - ถ้าผลตรวจ Xpert MTB/RIF ซ้ำ ไม่ดื้อยา RIF แนะนำให้รักษาด้วยสูตรยา FLD ก่อนและส่งตรวจเพาะเลี้ยงเชื้อและทดสอบความไวต่อยา (phenotypic DST)
- ถ้าผลการทดสอบเป็น invalid หรือ error ควรตรวจ Xpert MTB/RIF ซ้ำอีกครั้ง กรณีให้ผลเหมือนเดิม ซึ่งแปลผลไม่ได้ ควรส่งตรวจเพาะเลี้ยงเชื้อและทดสอบความไวต่อยา (phenotypic DST)
- สำหรับ FL-LPA แนะนำให้ใช้ตัวอย่างจากเสมหะ AFB smear บวก

รูปที่ 1 การตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อวินิจฉัยเชื้อวัณโรค

หมายเหตุ * กรณี key populations แนะนำให้ส่งตรวจทั้ง AFB smear และ Xpert MTB/RIF

การตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อวินิจฉัยวัณโรคด้วยวิธี Xpert MTB/RIF

กลุ่มเป้าหมายที่สนับสนุนให้คัดกรองและส่งตรวจวินิจฉัยวัณโรคด้วย Molecular Testing (Xpert MTB/RIF) ประจำปี 2562

2.1 กลุ่มเสี่ยงที่ให้คัดกรองวัณโรคและส่งเสมหะตรวจด้วย Xpert MTB/RIF ได้แก่

2.1.1 ผู้ต้องขังในเรือนจำ (Prisoner) ที่มี CXR ผิดปกติ และ/ หรือมีผลเสมหะเป็นลบ

2.1.2 ประชากรข้ามชาติ (Migrant) ที่มี CXR ผิดปกติ และ/ หรือมีผลเสมหะเป็นลบ

2.1.3 ผู้ป่วยเบาหวานที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลได้ (Un-control DM) โดยมีผล HbA1c ≥ 7 หรือ FBS ≥ 140 mg/dL เป็นเวลา 3 เดือนติดต่อกัน และ CXR ผิดปกติ

2.1.4 ผู้สัมผัสร่วมบ้านหรือใกล้ชิดผู้ป่วยวัณโรคเสมหะพบเชื้อ (HHC M+) ที่ CXR ผิดปกติ

2.1.5 ผู้ติดเชื้อเอช ไอ วี (HIV) ที่มี CXR ผิดปกติ

2.1.6 กลุ่มเสี่ยงอื่น ๆ ได้แก่ บุคลากรสาธารณสุข (HCWs), ผู้ป่วยปอดอุดกั้นเรื้อรัง (COPD, กลุ่มโรคไตเรื้อรัง (CKD) ที่ CXR ผิดปกติ

2.2 กลุ่มอื่น ๆ ที่วินิจฉัยวัณโรคได้ยาก สามารถส่งตรวจด้วย Xpert MTB/ RIF ได้แก่

2.2.1 ผู้ป่วยที่แพทย์สงสัยวัณโรคนอกปอด (CSF, Lymph node & Tissues)

2.2.2 ผู้ป่วยโรคทั่วไป CXR ผิดปกติเข้าได้กับวัณโรคสมัยรล

3. กลุ่มที่สงสัยวัณโรคคือยา ได้แก่

3.1 Retreatment (Relapse,TAF,TALF และอื่น ๆ)

3.2 Ontreatment (สิ้นเดือนที่2, 5 เสมหะยังพบเชื้อ)

3.2 Contact MDR-TB/XDR-TB

หมายเหตุ

- ผู้ป่วยที่สงสัยวัณโรคดังกล่าวข้างต้น สามารถเก็บเสมหะส่งตรวจ Xpert MTB/ RIF ได้ที่โรงพยาบาล หรือ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคเขตที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการกองทุนโลก ด้านวัณโรค โดยโครงการจะสนับสนุนน้ำยาตามข้อมูลที่ยื่นผ่านโปรแกรม TBCM online
- กรณีตรวจ Xpert MTB/RIF และพบเชื้อคือยา Rifampicin ให้เก็บเสมหะยืนยันการคือยาด้วย LPA ที่สำนักงานป้องกันควบคุมโรคเขตในพื้นที่

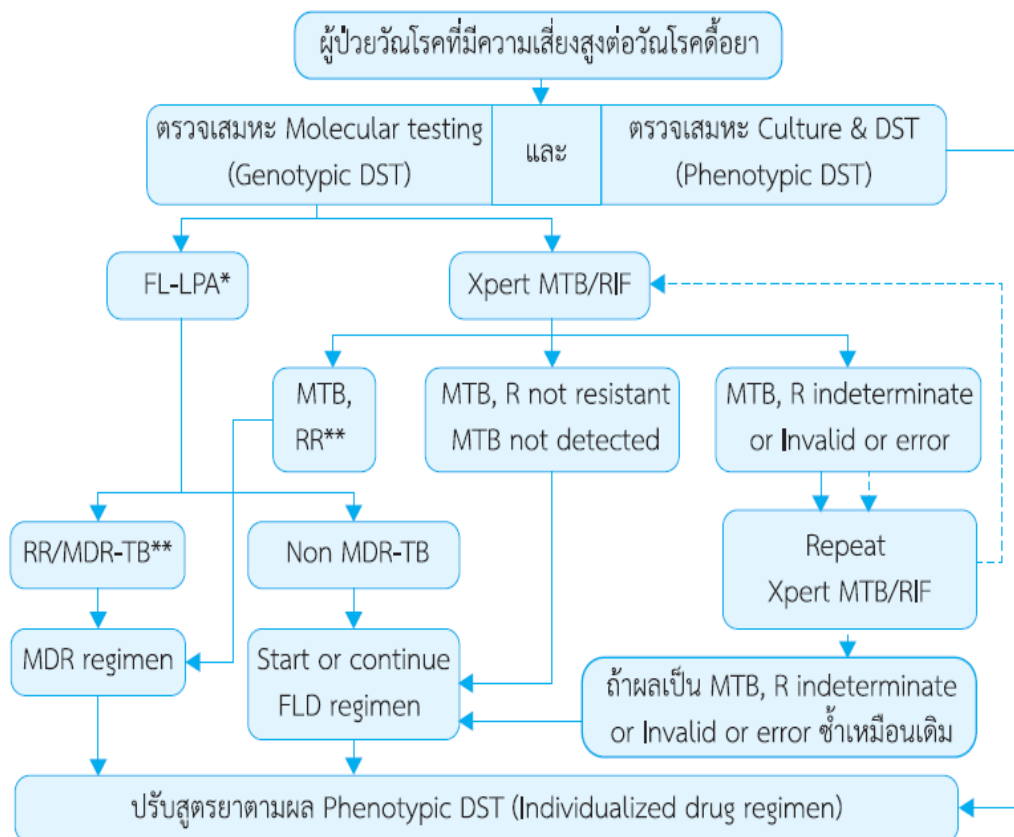
กลุ่มเป้าหมายที่สนับสนุนให้ส่งตรวจวินิจฉัยวัณโรคคือยาทั้งวัณโรคปอดและวัณโรคนอกปอดด้วย Molecular Testing (Line Probe Assay: LPA) ในพื้นที่ สคร. ที่รับผิดชอบ

1. ผู้ป่วยที่มีประวัติสัมผัสกับผู้ป่วย MDR-TB โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สัมผัสร่วมบ้าน
2. ผู้ป่วยเก่าที่เคยรักษาวัณโรคมาก่อน (Previously treated patients) ได้แก่
  - 2.1 ผู้ป่วยที่ล้มเหลวต่อการรักษาด้วยสูตรรักษาซ้ำหรือสูตรยาผู้ป่วยใหม่
  - 2.2 ผู้ป่วยที่กลับเป็นซ้ำ
  - 2.3 ผู้ป่วยกลับมารักษาซ้ำหลังขาดยา
  - 2.4 ผู้ป่วยอื่น ๆ ที่เคยรักษาแล้วแต่ไม่ทราบผลการรักษาชัดเจน
3. ผู้ป่วยที่กำลังรักษาด้วยสูตรยาสำหรับผู้ป่วยใหม่หรือสูตรรักษาซ้ำเมื่อรักษาไปแล้วปรากฏว่าผลเสมหะเมื่อสิ้นสุดระยะเข้มข้น เดือนที่ 2 หรือ 3 ยังเป็นบวกอยู่
4. ผู้ป่วยใหม่ที่วินิจฉัยด้วย Xpert MTB/RIF พยาว่าคือยา Rifampicin เพื่อยืนยัน RR/MDR-TB
  - 4.1 กรณีที่ผลเสมหะบวกรวม สามารถตรวจ LPA ได้เลย ส่วนเสมหะลบ ทางสคร. จะทำการเพาะเลี้ยงเชื้อให้ก่อนเมื่อผลเพาะเชื้อ Growth จึงจะทำการตรวจด้วย LPA ต่อไป
  - 4.2 กรณีสงสัยวัณโรคคือยาหลายขนานในตัวอย่างส่งตรวจที่เป็นนอกปอด วิธี LPA แนะนำสามารถตรวจในตัวอย่าง Bronchoalveolar lavages (BAL) และ Pleural aspirate เป็นต้น
  - 4.3 ผู้ป่วยที่สงสัยวัณโรคคือยาดังกล่าวข้างต้น สามารถเก็บเสมหะส่งตรวจ LPA ได้ที่สำนักป้องกันควบคุมโรคเขต โดยโครงการกองทุนโลก ด้วยวัณโรค จะสนับสนุนน้ำยาที่ยื่นผ่านโปรแกรม TBCM online

แนวทางการตรวจวินิจฉัยวัณโรคดื้อยา

กลุ่มผู้ป่วยที่เสี่ยงต่อการดื้อยาสูง มีแนวปฏิบัติในการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการดังนี้

- ผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยงดื้อยาสูง ได้แก่ผู้ป่วยที่มีประวัติสัมผัสวัณโรคดื้อยา (contact MDR-TB) ผู้ป่วยที่เคยรักษาวัณโรคมาก่อน (previously treated) หรือ ผู้ป่วยที่เสมหะยังคงเป็นบวกเมื่อสิ้นสุดระยะเข้มข้น (non- converters)
- ส่งเสมหะตัวอย่างแรกที่เป็น **spot sputum** เพื่อตรวจการดื้อยาแบบ genotypic DST โดยพิจารณาดังนี้
  - ถ้าตัวอย่างเสมหะมีผล AFB smear บวก ให้ส่งตรวจด้วยวิธี line probe assay (LPA) ถ้าผลพบว่าดื้อต่อยา H และ R วินิจฉัย MDR-TB และให้การรักษาด้วย MDR regimen แต่ถ้าผลไม่ใช่ MDR-TB ให้รักษาด้วยสูตรยาเดิมต่อไปก่อน (กรณีกำลังรักษา) หรือเริ่มรักษาด้วยสูตรยาแนวที่หนึ่ง
  - สำหรับตัวอย่างเสมหะที่มีผล AFB smear ลบ ให้ส่ง Xpert MTB/RIF ถ้าผลเป็น MTB detected, R resistant สามารถให้การรักษาด้วย MDR regimen ถ้าผลเป็น MTB detected, R not resistant หรือ MTB not detected ให้รักษาด้วยสูตรยาเดิม ต่อไปก่อน (กรณีกำลังรักษา) หรือเริ่มรักษาด้วยสูตรยาแนวที่หนึ่งก่อน ถ้าผลเป็น R indeterminate หรือ invalid หรือ error ให้ประสานกับเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการ เพื่อหาสาเหตุและส่งเสมหะตรวจ Xpert MTB/RIF ซ้ำ ถ้าผลยังเหมือนเดิมให้รักษา ด้วยสูตรยาแนวที่หนึ่ง ปรับยาเมื่อมีผล phenotypic DST
- ส่วนอีกตัวอย่างที่เป็น **collected** หรือ **morning sputum** จะส่งเพาะเลี้ยงเชื้อและทดสอบ ความไวต่อยา (phenotypic DST) แล้วปรับยาตามผล phenotypic DST
- กรณีที่ผลตรวจพบว่าเป็น RR/MDR-TB แนะนำให้ส่งตรวจทดสอบความไวต่อยาแนวที่ 2 (second-line drug DST: SL-DST) ด้วยเสมอ

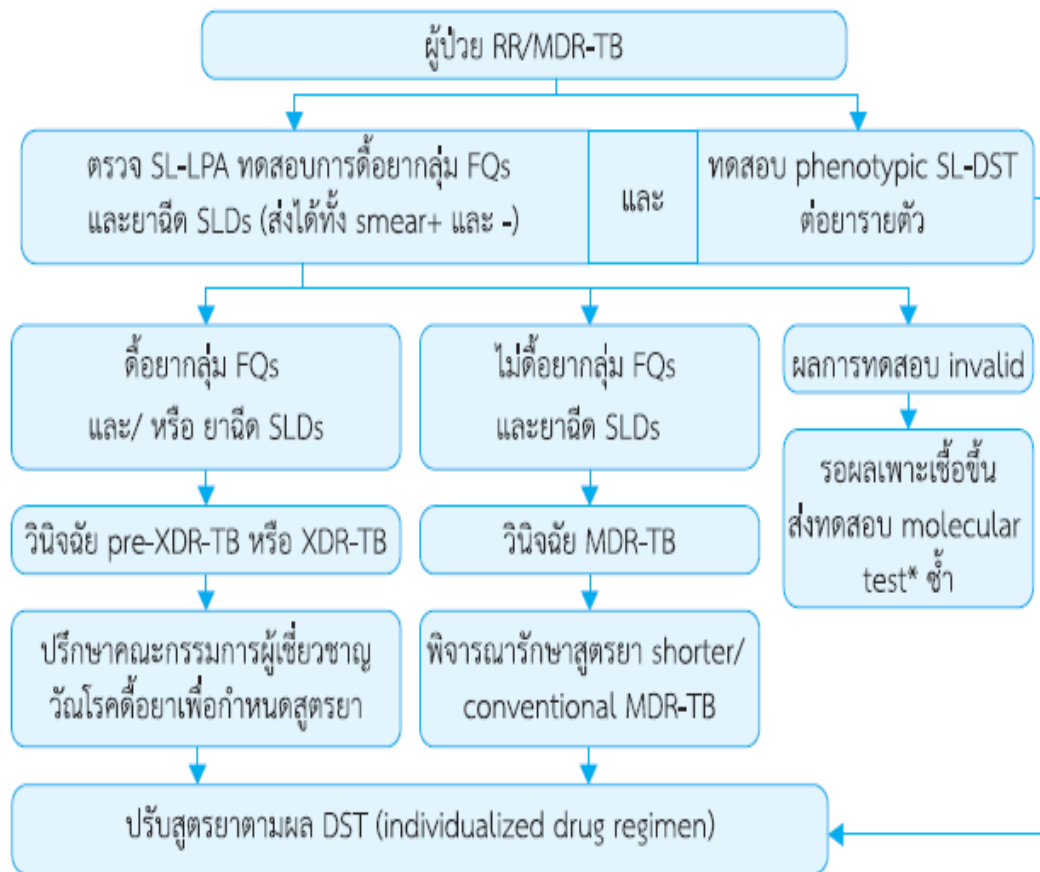
รูปที่ 2 การตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อวินิจฉัยวัณโรคดื้อยาในผู้ป่วยวัณโรคดื้อยาที่มีความเสี่ยงสูง

หมายเหตุ * ตรวจตัวอย่างเสมหะที่มีผล AFB smear บวก

** ส่งตรวจ second-line DST

แนวทางการตรวจทดสอบความไวต่อยา Second Line

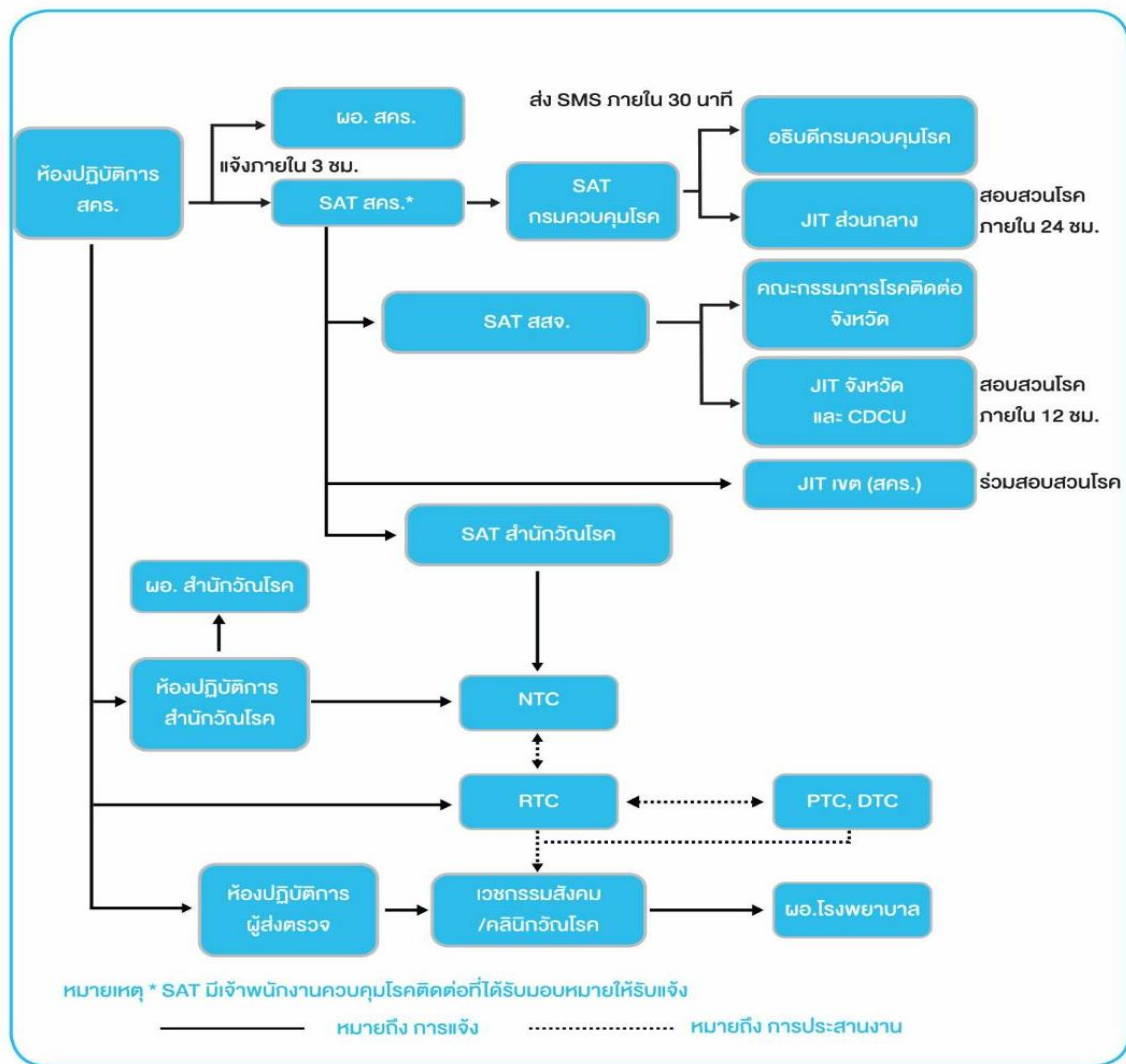
- ผู้ป่วยที่มีผลตรวจพบ RR-TB หรือ MDR-TB ทุกราย ควรส่งเสมหะเพิ่มใหม่ 1 ตัวอย่าง เพื่อตรวจ SL-LPA เพื่อทดสอบการดื้อยาในกลุ่ม FQs และ SLIDs
  - ถ้าผลดื้อยาในกลุ่ม FQs และ/หรือ SLIDs วินิจฉัย XDR-TB หรือ pre XDR-TB
  - ถ้าผลไม่ดื้อยาในกลุ่ม FQs และ SLIDs เป็นผู้ป่วย MDR-TB ซึ่งสามารถพิจารณาให้การรักษาด้วยสูตรดื้อยา shorter MDR-TB ได้ถ้าผล invalid แนะนำให้ตรวจซ้ำ
- ตรวจ phenotypic SL-DST เพื่อทดสอบยา second line ขนานอื่นๆ เพื่อปรับสูตรยาให้เหมาะสมกับผู้ป่วยแต่ละราย (individualized regimen)

รูปที่ 3 การตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อทดสอบความไวต่อยาแนวที่ 2

หมายเหตุ * molecular test ที่ตรวจซ้ำ อาจจะใช้วิธี SL-LPA , Real – time PCR หรือ DNA sequencing

ขั้นตอนการแจ้งกรณีพบผู้ป่วย XDR-TB ด้วยปฏิบัติการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 - 12

แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการรายงานผลในกรณีที่พบ ผู้ป่วย XDR – TB

กรณีผู้ป่วยไม่เข้าเกณฑ์การส่งตรวจเพาะเชื้อและทดสอบความไวของเชื้อวัณโรคทั้งตามแนวทางการดำเนินงานควบคุมวัณโรคแห่งชาติ พ.ศ.2561 (หน้า41 - 45) และตามเกณฑ์ของ สปสช.

ตามคู่มือบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติปีงบประมาณ 2558

การบริหารงบบริการผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์และการบริหารงบผู้ป่วยวัณโรค 2 (หน้า87)

ทางโรงพยาบาลที่ส่งตัวอย่างมาตรวจต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการตรวจตามรายละเอียดดังนี้

1. การตรวจเพาะเชื้อวัณโรค ราคา 200 บาท/ตัวอย่างตรวจ (รหัสกรมบัญชีกลาง 35103)
2. การทดสอบความไวต่อเชื้อดื้อยา ราคา 500 บาท/ตัวอย่างตรวจ (รหัสกรมบัญชีกลาง 35110)
3. การตรวจด้วยวิธี molecular assay

-การตรวจแยกชนิด Non-Tuberculous Mycobacteria (NTM) ราคา 1,500 บาท/ตัวอย่างตรวจ (รหัสกรมบัญชีกลาง 36018)

การเก็บรักษาและนำส่งสิ่งส่งตรวจ (Specimen collection and transportation)

เสมหะ (sputum)

ชนิดของเสมหะส่งตรวจ

- Spot sputum คือเสมหะที่เก็บทันทีเมื่อผู้ป่วยมาตรวจที่สถานบริการสุขภาพหรือเสมหะแรกที่ผู้ป่วยเข้ารับการรักษา
- Early morning หรือ collected sputum คือ เสมหะที่เก็บเมื่อตื่นนอนตอนเช้า ก่อนแปรงฟัน ซึ่งเสมหะช่วงนี้ถือเป็นเสมหะที่ดีที่สุดในการตรวจหาเชื้อก่อโรค (pathogens)

วิธีการเก็บ

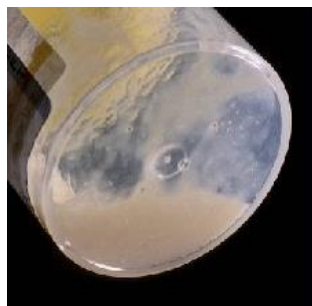
ควรให้ผู้ป่วยไอจากลำคอเพื่อให้ได้เสมหะที่แท้จริง โดยหลีกเลี่ยงการปนเปื้อน น้ำลาย และให้มีเชื้อในลำคอ และ ช่องปากปนเปื้อนน้อยที่สุด ใส่ขวดปากกว้าง ที่สะอาดและแห้ง มีฝาปิดสนิท สำหรับการเพาะเชื้อมัคโคแบคทีเรีย หรือวัณโรค ควรเก็บเสมหะตอนเช้าหลังตื่นนอน ติดต่อกัน 3 วัน เสมหะที่ดีควรมีปริมาตร 2-5 มิลลิลิตร ลักษณะเป็นเมือก เหนียว เป็นยวง ชุ่มชื้น ปนเลือด สีเหลือง หรือปนเขียว

การนำส่ง

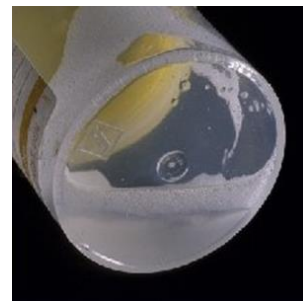
- ควรนำส่งทันทีภายใน 24 ชม. ขณะนำส่งควรรักษาตัวอย่างให้อยู่ใน อุณหภูมิ 4 ถึง 8 องศาเซลเซียส
- หากนำส่งห้องปฏิบัติการทันทีไม่ได้ เก็บไว้ในตู้เย็นที่อุณหภูมิ 4 ถึง 8 องศาเซลเซียส ไม่เกิน 3 วัน ห้ามแช่แข็ง
- กรอกรายละเอียดในใบนำส่งให้ครบถ้วน

ภาพตัวอย่างลักษณะของเสมหะที่ดีและไม่ดี

(Sputum Quality)

ลักษณะเสมหะที่ดี
(Good quality sputum)

ลักษณะเสมหะที่ไม่ดี
(Poor quality sputum)

สารน้ำจากร่างกาย (Body fluids)

สารน้ำจากร่างกาย ได้แก่ (Body fluids) เช่น น้ำไขสันหลัง น้ำในช่องท้อง น้ำในช่องเยื่อหุ้มปอด เป็นต้น

วิธีการเก็บ

- ควรเก็บตัวอย่างในขวดปราศจากเชื้อ ด้วยเทคนิคที่ปราศจากเชื้อ (aseptic technique)
- ปริมาณที่เก็บ 2-10 มิลลิลิตร ยกเว้น การตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อมัยโคแบคทีเรีย 10 มิลลิลิตร
- กรอกรายละเอียดใบนำส่งให้ครบถ้วน

การนำส่ง

- ควรนำส่งทันทีภายใน 24 ชม. ขณะนำส่งควรรักษาตัวอย่างให้อยู่ใน อุณหภูมิ 4 ถึง 8 องศาเซลเซียส
- หากนำส่งห้องปฏิบัติการทันทีไม่ได้ เก็บไว้ในตู้เย็นที่อุณหภูมิ 4 ถึง 8 องศาเซลเซียส ไม่เกิน 3 วัน ห้ามแช่แข็ง

อุจจาระ (Stool)

วิธีการเก็บ

- เก็บอุจจาระ ให้ได้มากกว่า 1 กรัมใส่ในภาชนะปราศจากเชื้อไม่เคลือบไข (wax)
- การส่งอุจจาระมาเพาะเลี้ยงหาเชื้อมัยโคแบคทีเรียมักทำในอุจจาระที่ตรวจพบ AFB โดยการย้อมมาแล้ว
- กรอกรายละเอียดใบนำส่งให้ครบถ้วน

การนำส่ง

- ส่งให้ถึงห้องปฏิบัติการเร็วที่สุด

ชิ้นเนื้อต่าง ๆ (Tissues)

วิธีการเก็บ

- ควรเก็บตัวอย่างในขวดปราศจากเชื้อด้วยเทคนิคปราศจากเชื้อ ห้ามใช้ preservative
- กรอกรายละเอียดใบนำส่งให้ครบถ้วน

การนำส่ง

- ควรนำส่งทันทีภายใน 24 ชม. ขณะนำส่งควรรักษาตัวอย่างให้อยู่ใน อุณหภูมิ 4 ถึง 8 องศาเซลเซียส
- หากนำส่งห้องปฏิบัติการทันทีไม่ได้ เก็บไว้ในตู้เย็นที่อุณหภูมิ 4 ถึง 8 องศาเซลเซียส ไม่เกิน 3 วัน ห้ามแช่แข็ง

แผล ฝีหนอง (Abscess)

วิธีการเก็บ

1. กรณีเป็นแผลเปิด (non-sterile sites)

- กำจัด exudates ที่ผิวบริเวณนั้น ซึ่งอาจจะถูกปนเปื้อนจากแบคทีเรียภายนอก โดยเช็ดด้วยน้ำเกลือที่ปราศจากเชื้อ
- ใช้ไม้ป้ายที่สะอาดปราศจากเชื้อเก็บตัวอย่างที่บริเวณ แผล หนองที่อยู่ส่วนลึกลงไป แล้วใส่ลงในน้ำกลั่นปราศจากเชื้อ
- ติดชื่อผู้ป่วย HN และ ระบุตำแหน่งของแผล ฝี หนอง (specimen site)
- กรอกรายละเอียดใบนำส่งให้ครบถ้วน

2. กรณีเป็นแผลปิด (sterile sites)

- แผลปิดหรือฝีที่ยังไม่แตกให้ใช้เข็มแทง ดูดหนองใสในขวดฝาเกลียวที่ปราศจากเชื้อ
- ติดชื่อผู้ป่วย HN และ ระบุตำแหน่งของแผล ฝี หนอง (specimen site)
- กรอรายละเอียดใบนำส่งให้ครบถ้วน

น้ำล้างจากหลอดลม (Broncho-alveolar lavage fluids and bronchial washings fluids)

วิธีการเก็บ

- ควรเก็บอย่างน้อย 5 มิลลิลิตร ในภาชนะที่ปราศจากเชื้อ หรือใส่ 10 มิลลิลิตร ของ 7H9 broth
- กรอรายละเอียดใบนำส่งให้ครบถ้วน

การนำส่ง

- ควรนำส่งทันทีภายใน 24 ชม. ขณะนำส่งควรรักษาตัวอย่างให้อยู่ใน อุณหภูมิ 4 ถึง 8 องศาเซลเซียส
- หากนำส่งห้องปฏิบัติการทันทีไม่ได้ เก็บไว้ในตู้เย็นที่อุณหภูมิ 4 ถึง 8 องศาเซลเซียส ไม่เกิน 3 วัน ห้ามแช่แข็ง

น้ำล้างกระเพาะ (Gastric lavage fluids)

วิธีการเก็บ

- ในรายที่กลืนเสมหะ เช่น เด็กเล็ก ๆ ควรเก็บให้ได้ครั้งละ 5-10 มิลลิลิตรและควรเก็บส่งตรวจติดต่อกัน 3 ครั้งโดย ห้ามใช้สาร preservatives
- กรอรายละเอียดใบนำส่งให้ครบถ้วน

การนำส่ง

- ควรนำส่งทันทีภายใน 24 ชม. ขณะนำส่งควรรักษาตัวอย่างให้อยู่ใน อุณหภูมิ 4 ถึง 8 องศาเซลเซียส
- หากนำส่งห้องปฏิบัติการทันทีไม่ได้ เก็บไว้ในตู้เย็นที่อุณหภูมิ 4 ถึง 8 องศาเซลเซียส ไม่เกิน 3 วัน ห้ามแช่แข็ง

เลือด (Blood)

วิธีการเก็บ

- เจาะเลือด 5 มิลลิลิตรใส่ในขวด Hemoculture ที่มีอาหารเลี้ยงเชื้อสำหรับเชื้อ มัยโคแบคทีเรีย เช่น BACTEC media หรือ BacT Alert media
- ในกรณีที่ไม่สามารถใส่เลือดในอาหารเลี้ยงเชื้อได้ทันทีแต่อยู่ภายใน 24 ชั่วโมง สามารถใช้สารกันเลือดแข็ง เคลือบใน syringe เช่น heparin แต่ห้ามใช้ EDTA เจาะเลือดแล้วนำใส่ในขวด Hemoculture ที่มีอาหารเลี้ยงเชื้อ
- กรอรายละเอียดใบนำส่งให้ครบถ้วน

วิธีการนำส่ง

- กรณีที่ขวดนั้นเพาะเชื้อขึ้นให้นำส่งห้องปฏิบัติการทันที หรือเก็บไว้ในตู้เย็นที่อุณหภูมิห้อง (ห้ามนำไปเก็บในตู้เย็น)

ปัสสาวะ (Urine)

วิธีการเก็บ

- ปัสสาวะที่เก็บตอนเช้าหรือปัสสาวะที่เก็บโดยการสวน แต่ควรเก็บช่วงกลางซึ่งทำให้มีการปนเปื้อนน้อย
- ใส่ในภาชนะที่ปราศจากเชื้อ โดยเก็บอย่างน้อย 40 มิลลิลิตรและควรเก็บส่งตรวจติดต่อกัน 3 ครั้ง ห้ามใช้สาร preservatives
- กรอกรายละเอียดใบนำส่งให้ครบถ้วน

วิธีการนำส่ง

- ควรนำส่งทันทีภายใน 24 ชม. ขณะนำส่งควรรักษาตัวอย่างให้อยู่ใน อุณหภูมิ 4 ถึง 8 องศาเซลเซียส
- หากนำส่งห้องปฏิบัติการทันทีไม่ได้ เก็บไว้ในตู้เย็นที่อุณหภูมิ 4 ถึง 8 องศาเซลเซียส ไม่เกิน 3 วัน ห้ามแช่แข็ง

การเก็บรักษาและนำส่งตัวอย่างกรณีเป็นเสมหะเพื่อเพาะเลี้ยงเชื้อวัณโรค ขั้นตอนการบรรจุหีบห่อเพื่อส่งส่งตรวจโดยเจ้าหน้าที่ใช้กระติกส่งผ่านทางรถรับส่ง

1. ปิดฝาภาชนะสำหรับเก็บสิ่งส่งตรวจให้สนิท

2. พันรอบบริเวณฝาภาชนะให้แน่นด้วยพาราฟิล์ม

3. ติดฉลากพร้อมแสดงรายละเอียดบนภาชนะบรรจุ ได้แก่ ชื่อ – สกุล ของผู้ป่วย (กรุณาเขียนตัวบรรจง ที่สามารถอ่านได้อย่างชัดเจน หรือตัวพิมพ์ติดบนตัวภาชนะบรรจุ)

4. จากนั้นใส่ลงในซองกันกระแทกหรือห่อหุ้มภาชนะบรรจุด้วยวัสดุกันกระแทก

5. ใส่ถุงซีปล็อก ปิดปากถุงให้สนิท

6. นำถุงใส่ลงในกล่องบรรจุที่เก็บความเย็น พร้อมใส่วัสดุช่วยประคอง เช่น โฟม ด้านในเพื่อป้องกันการเคลื่อนที่ของสิ่งส่งตรวจระหว่างการขนส่ง

7. ใส่วัสดุช่วยประคอง เช่น โฟม ด้านในเพื่อป้องกันการเคลื่อนที่ของสิ่งส่งตรวจระหว่างการขนส่ง

8. ใส่ที่เก็บความเย็น ปิดฝากล่องและติดเครื่องหมายชีวอันตรายสากล (BIOHAZARD) บริเวณข้างกล่อง

ขั้นตอนการบรรจุหีบห่อเพื่อส่งสิ่งส่งตรวจทางไปรษณีย์

กรณีเป็นเสมหะ

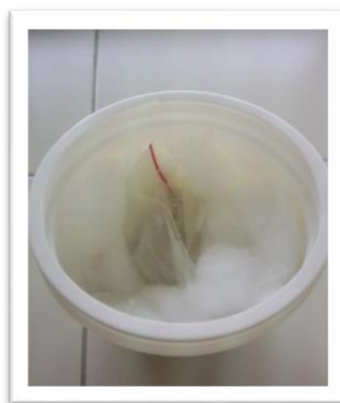
กรณีส่งเสมหะเพื่อส่งตรวจทางปรัษณียต้องดำเนินการทันที และต้องระวังการหกเลอะเทอะของตัวอย่างซึ่งจะเป็นอันตรายอย่างมาก ดังนั้นต้องเตรียมและบรรจุหีบห่ออย่างระมัดระวังควรแยกบรรจุในถุงพลาสติกแต่ละตัวอย่าง ปิดปากถุงให้แน่นและใส่รวมมาในกระบอกพลาสติกอีกชั้นหนึ่งจะสามารถช่วยลดอันตรายลงได้ ดังภาพ

1. ปิดฝาให้สนิทและพันให้แน่นด้วย Para – film

2. ใส่ลงในซองกันกระแทกหรือห่อหุ้มภาชนะบรรจุด้วยวัสดุกันกระแทก

3. นำถุง zip lock ในข้อ 2 ใส่ลงในภาชนะที่แข็งแรงพร้อมใส่วัสดุช่วยประคอง เช่น สำลี กระดาษ โฟมด้านใน ภาชนะป้องกันการเคลื่อนที่ของสิ่งส่งตรวจระหว่างขนส่ง

กรณีเป็นขวดเพาะเชื้อ

1. ขวดเพาะเชื้อปิดฝาให้สนิทพันด้วย parafilm จากนั้นพันขวดด้วยวัสดุกันกระแทกอีกชั้นหนึ่ง

2. ใส่ถุง zip lock ปิดปากถุงให้สนิท และ นำถุง Zip Lock ใส่ลงในภาชนะที่แข็งแรงทนต่อการกระแทกและแตกหัก พร้อมใส่วัสดุใส่ช่วยประคอง เช่น สำลี กระดาษ โฟม ข้างในป้องกันการเคลื่อนไปมาของสิ่งส่งตรวจระหว่างการขนส่ง

3. ตัวอย่างภาชนะที่ใช้ เช่น กระป๋องพลาสติก กระป๋องที่ใส่ยาที่หมดแล้ว เป็นต้น พร้อมทั้งติดฉลากระบุ “สิ่งส่งตรวจห้องปฏิบัติการจุลชีววิทยา ที่ตัวภาชนะและฝา แล้วปิดฝาให้สนิท

4. กรอกข้อมูลผู้ป่วยลงในใบนำส่งสิ่งส่งตรวจให้ถูกต้องและครบถ้วนด้วยตัวบรรจง หรือตัวหนังสือที่อ่านออกง่าย จากนั้นพับใส่ในถุงพลาสติก ปิดปากถุงให้เรียบร้อย (กรณีส่งสิ่งส่งตรวจของผู้ป่วยหลายคน สามารถใส่ใบนำส่งสิ่งส่งตรวจในถุงพลาสติกใบเดียวกันได้)

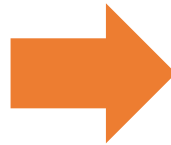

5. บรรจุภาชนะ ใส่ในกล่องพัสดุโปรยณียที่แข็งแรง ระบุชื่อ ที่อยู่ผู้ส่ง และผู้รับให้ชัดเจน พร้อมทั้งติดฉลาก “โปรดระวังเป็นพิเศษ” กำกับไว้อย่างชัดเจน

การเก็บรักษาและนำส่งตัวอย่างกรณีส่งตรวจงานอณูชีวโมเลกุล

ขั้นตอนการบรรจุหีบห่อเพื่อส่งสิ่งส่งตรวจโดยเจ้าหน้าที่ใช้กระติกส่งผ่านทางรถรับส่ง

1. ใส่ตัวอย่างในถุงซิปล็อค ชั้นที่ 1 2 และ 3 พร้อมทั้งห่อกันกระแทก
  2. ใส่ตัวอย่างลงในกระป๋องพลาสติก ปิดฝาและทำความสะอาดด้วย 70% Alcohol
- นำกระป๋องใส่กระเป๋าทึบหรือกระติกที่มิดชิด ต้องมีตัวล็อกด้านในเพื่อไม่ให้กระป๋องเคลื่อนที่ไปมา

การให้บริการตรวจทางอณูชีวโมเลกุล

การตรวจหาวัณโรคและวัณโรคดื้อยาด้วยชุดน้ำยา Xpert MTB/RIF

1. การทดสอบ MTB/RIF diagnostic test: Xpert MTB/RIF
2. ข้อบ่งชี้ในการส่งตรวจ: ประชากรกลุ่มเสี่ยงหรือผู้สงสัยวัณโรคที่มีภาพถ่ายรังสีทรวงอกผิดปกติเข้าได้กับวัณโรค และมีผลเสมหะเป็นลบ หรือตามแนวทางการควบคุมวัณโรคในประเทศไทย พ.ศ. 2564
3. สิ่งส่งตรวจ: Morning หรือ Collection Sputum ปริมาตร 2-3 มิลลิลิตร ใส่ในกระปุกเสมหะ มีฝาปิดสนิท
4. การนำส่งสิ่งตรวจ
  - 4.1 เสมหะควรมีปริมาณอย่างน้อย 1 มิลลิลิตร ไม่ใช่ น้ำลาย ไม่มีเศษอาหารปน ไม่มีเลือดปน
  - 4.2 ปิดฝาภาชนะให้สนิท ไม่หกเลอะเทอะ บรรจุลงในถุงพาสติกแยกแต่ละราย
  - 4.3 หากไม่สามารถนำส่งถึงห้องปฏิบัติการได้ทันที ให้เก็บไว้ในตู้เย็นที่อุณหภูมิ 2-8 °C โดยเก็บได้ไม่เกิน 7 วัน นับจากวันที่เก็บเสมหะ ห้ามแช่แข็ง และห้ามเก็บไว้ที่อุณหภูมิห้อง
5. วันและเวลาทำการตรวจ : จันทร์ถึงศุกร์ เวลา 8.30 - 15.00 น.
6. วิธีการวิเคราะห์ : เทคนิค real-time PCR ด้วยเครื่องอัตโนมัติ GeneXpert
7. การประกันเวลาการทดสอบ : 1-2 วันทำการ
8. สิ่งที่รบกวนการตรวจวิเคราะห์ : เศษอาหารและเลือด
9. การรายงานผล :
  - 9.1 MTB detected
  - 9.2 MTB detected รายงานระดับปริมาณเชื้อได้ 5 ระดับ เช่น High, Medium, Low, Very low และ Trace และรายงานผลการดื้อยา Rifampicin: Rifampicin resistance Not detected/ Rifampicin resistance detected (RR) / Rifampicin resistance indeterminate
  - 9.3 Error / Invalid /No result

Pathogens	Limit of detected
<i>M.tuberculosis</i>	16 CFU/ml

*แนะนำส่งตรวจเพื่อการตรวจวินิจฉัยวัณโรค และไม่ควรใช้ในการติดตามการรักษา

*ชุดน้ำยา Validated กับ Sputum และ Sputum sediment เท่านั้น

*หากมีผลการตรวจเป็น Rifampicin resistance indeterminate หรือ Error / Invalid เก็บเสมหะส่งตรวจ Xpert ยืนยันซ้ำอีกครั้ง

10. ค่าตรวจ: 880 บาท

การตรวจวินิจฉัยเชื้อวัณโรคดื้อยาหลายขนาน (MTB/MDR) ด้วยวิธี real-time PCR

1. การทดสอบ MTB/MDR diagnostic testing: real-time PCR

2. ข้อบ่งชี้ในการส่งตรวจ:

ผู้สงสัยวัณโรคดื้อยาหลายขนานทั้งในปอดและนอกปอดหรือตามแนวทางการควบคุมวัณโรคในประเทศไทย พ.ศ.2564

3. สิ่งส่งตรวจ: morning หรือ collection sputum ปริมาตร 2-3 มิลลิลิตร ใส่ในกระปุกเสมหะ มีฝาปิดสนิท

4. การนำส่งสิ่งตรวจ

4.1 เสมหะควรมีปริมาณอย่างน้อย 1 มิลลิลิตร ไม่ใช่ น้ำลาย ไม่มีเศษอาหารปน ไม่มีเลือดปน

4.2 ปิดฝาภาชนะให้สนิท ไม่หกเลอะเทอะ บรรจุลงในถุงพาสติกแยกแต่ละราย

4.3 หากไม่สามารถนำส่งถึงห้องปฏิบัติการได้ทันที ให้เก็บไว้ในตู้เย็นที่อุณหภูมิ 2-8 °C โดยเก็บได้ไม่เกิน 7 วัน นับจากวันที่เก็บเสมหะห้ามแช่แข็งและห้ามเก็บไว้ในตู้เย็นที่อุณหภูมิห้อง

4.4 ชิ้นเนื้อต่าง ๆ, กระดูก, ข้อต่อ มีขนาดอย่างน้อย 50-100 mg (ขนาดประมาณ 1 หัวไม้ขีด) หรือสารน้ำจาก ร่างกาย (Body fluids) เช่น น้ำไขสันหลัง, น้ำในช่องท้อง, น้ำในช่องเยื่อหุ้มปอด, น้ำล้างปอด มีปริมาตร 1.5 ml เก็บสิ่งส่งตรวจในขวดปราศจากเชื้อ ****ไม่เติมสาร preservative****

4.5หนอง (Pus) มีปริมาตร 1.5 ml ใช้เข็มแทงดูดหนองใส่ในขวดปราศจากเชื้อ ****ไม่เติมสาร preservative****

4.6 Bone marrow เก็บโดยใช้ EDTA tube หรือภาชนะปราศจากเชื้อ

4.7 อูจจาระ เก็บตัวอย่างในกระปุกสะอาด ปิดฝาให้สนิท

5. วันและเวลาทำการตรวจ : จันทร์ถึงศุกร์ เวลา 8.30-15.00 น.

6. วิธีการวิเคราะห์: เทคนิค real-time RT-PCR ด้วยเครื่องอัตโนมัติ GeneXpert

7. การประกันเวลาการทดสอบ: 1-2 วันทำการ

8. สิ่งที่รบกวนการตรวจวิเคราะห์: Alcohol, Cotton, Powdered gloves

9. การรายงานผล :

9.1 MTB detected และรายงานผลการดื้อยา Isoniazid (INH) และ Rifampicin (RIF) : Susceptible หรือ Resistant

9.2 Error / Invalid /No result

*การทดสอบนี้ สามารถใช้สารสกัดพันธุกรรม (DNA) เดิม จากการทดสอบ MTB/NTM diagnostic testing ได้ โดยไม่ต้องเก็บสิ่งส่งตรวจใหม่

*สารพันธุกรรมที่สกัดได้จากสิ่งส่งตรวจ เก็บรักษาไว้ในตู้เย็นที่อุณหภูมิ -20 °C ระยะเวลา 1 ปี นับจากวันที่รับสิ่งส่ง ตรวจ

10. ค่าตรวจ 1,500 บาท

การตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อก่อโรคระบบทางเดินหายใจ

1. การทดสอบ: Detected of Flu A, Flu B, H3N2, swH1N1 ด้วยเทคนิค Real time RT-PCR
2. ข้อบ่งชี้ในการส่งตรวจ: ผู้ป่วย/ผู้สัมผัสเสี่ยง ที่แพทย์วินิจฉัยว่ามีอาการคล้ายโรคติดเชื้อระบบทางเดินหายใจ
3. สิ่งส่งตรวจ: Nasopharyngeal aspirate/Nasopharyngeal swab/Bronchoalveolar lavage (3-5 มล.) ใน VTM/UTM โดยทำตามขั้นตอนวิธีการเก็บตามหลักอย่างถูกต้องซึ่งตัวอย่างที่ได้จากการเก็บใน บริเวณ Nasopharyngeal และ throat สามารถเก็บใส่ลงใน Preservative media เดียวกันได้

4. การนำส่งสิ่งตรวจ

4.1 บรรจุตัวอย่าง 1 รายต่อถุงซิปล็อค เพื่อป้องกันการหกหล่นและปนเปื้อน แล้วควรทำการห่อหุ้มด้วยกระดาษอ่อนนุ่มและใส่ในพลาสติกที่แข็งแรงเพื่อป้องกันการกระแทก ตามหลักมาตรฐาน triple packaging

4.2 นำส่งที่อุณหภูมิไม่เกิน 2-8 °C พร้อมใบนำส่ง กรณีที่ไม่สามารถส่งตรวจได้ทันที ควรเก็บไว้ที่ 2-8 °C

5. วันและเวลาทำการตรวจ : จันทร์ถึงศุกร์ เวลา 8.30-15.00 น.

6. วิธีการวิเคราะห์ : เทคนิค Multiplex real -time RT-PCR

7. การประกันเวลาการทดสอบ : 1-2 วันทำการ

8. สิ่งที่รับกวนการตรวจวิเคราะห์ : -

9. การรายงานผล : Name of respiratory pathogens/ Not found pathogen/invalid

ชุดตรวจนี้สามารถตรวจหาเชื้อก่อโรคได้ influenza A/B และ 2 สายพันธุ์ H3N2, swH1N1

กรณีที่ตรวจพบ	กรณีตรวจไม่พบ	ไม่สามารถแปลผลได้
ตรวจพบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัส influenza A สายพันธุ์ H3N2	ตรวจไม่พบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัส influenza A/ influenza B	Invalid
ตรวจพบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัส influenza A สายพันธุ์ swH1N1		
ตรวจพบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัส influenza B		

* กรณีที่ตรวจพบทั้ง influenza A/B ในตัวอย่างเดียวกัน หรือ ไม่สามารถแปลผลตัวอย่างส่งตรวจได้

จะทำการทดสอบซ้ำก่อนรายงานผล

* ตัวอย่างส่งตรวจที่สกัดสารพันธุกรรมแล้วจะทำการเก็บที่ -80 °C ระยะเวลา 1 ปี

10. ค่าตรวจ: 2,000 บาท

การตรวจหาสารพันธุกรรมและแยกชนิดของเชื้อไวรัสเดงกีและไวรัสชิคุนกุนยา

1. การทดสอบ Detected of Dengue (1/2/3/4) and Chikungunya virus

2. ข้อบ่งชี้ในการส่งตรวจ: ผู้ป่วย/ผู้สัมผัสเสี่ยง

ที่แพทย์วินิจฉัยว่ามีอาการคล้ายโรคติดเชื้อไวรัสเดงกีและไวรัสชิคุนกุนยา

3. สิ่งส่งตรวจ:

3.1 Clotted blood /EDTA blood ขนาด 3 หรือ 6 ml จำนวน 1 หลอด

3.2 Plasma / Serum 3-5 ml (ควรเจาะเลือดผู้ป่วยไม่เกิน 5-7 วันหลังจากวันที่เริ่มป่วย)

4. การนำส่งสิ่งตรวจ

4.1 บรรจุตัวอย่าง 1 รายต่อถุงซิปล็อค เพื่อป้องกันการหกหล่นและปนเปื้อน แล้วควรทำการห่อหุ้มด้วยกระดาษอ่อนนุ่มและใส่ในพลาสติกที่แข็งแรงเพื่อป้องกันการกระแทก ตามหลักมาตรฐาน triple packaging

4.2 นำส่งที่อุณหภูมิไม่เกิน 2-8 °C พร้อมใบนำส่ง กรณีที่ไม่สามารถส่งตรวจได้ทันที ควรเก็บไว้ที่ 2-8 °C

4.3 ถ้าไม่สามารถส่งสิ่งส่งตรวจได้ภายใน 6 ชั่วโมงหลังจากเจาะเลือด ต้องทำการปั่นแยก Plasma / Serum ลงใน Sterile viral tube หรือหลอดเก็บเลือดที่สะอาด ถ้าไม่สามารถจัดส่งแยก Plasma / Serum ได้ทันที สามารถเก็บไว้ใน freezer (-2 ถึง -20 °C)

แต่อย่างไรก็ตามควรรีบจัดส่งห้องปฏิบัติการให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

5. วันและเวลาทำการตรวจ: จันทร์ถึงศุกร์ เวลา 8.30-15.00 น.

6. วิธีการวิเคราะห์: เทคนิค Multiplex Real time RT-PCR

7. การประกันเวลาการทดสอบ: 1-2 วันทำการ

8. สิ่งที่รบกวนการตรวจวิเคราะห์: การเจาะเลือดควรระวังไม่ให้เกิดเม็ดเลือดแดงแตกเนื่องจาก heme

จะรบกวนปฏิกิริยา PCR และควรใช้หลอดเก็บเลือดที่มีสารกันเลือดแข็งตัวชนิด EDTA (จุกสีม่วง) ไม่ควรใช้สารกันเลือดแข็งตัวชนิด heparin ซึ่งจะผลให้ยับยั้งปฏิกิริยา PCR, สิ่งส่งตรวจที่มีไขมันสูง (Lipidemic)

9. การรายงานผล:

9.1 Chikungunya virus detected

9.2 Dengue virus detected รายงานสายพันธุ์ได้ 4 สายพันธุ์ ได้แก่ Dengue virus serotype 1/2/3/4 detected

9.3 Chikungunya virus / Dengue virus not detected

9.4 Error / Invalid /No result

*ตัวอย่างส่งตรวจที่สกัดสารพันธุกรรมแล้วจะทำการเก็บที่ -80 °C ระยะเวลา 1 ปี

10. ค่าตรวจ: 2,000 บาท

การตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสก่อโรคมือเท้าปาก

1. การทดสอบ Detection of Hand Foot Mouth pathogens infection

2. ข้อบ่งชี้ในการส่งตรวจ: ผู้ป่วย/ผู้สัมผัสเสี่ยง ที่แพทย์วินิจฉัยว่ามีอาการป่วยคล้ายการติดเชื้อไวรัสก่อโรคมือเท้าปาก

3. สิ่งส่งตรวจ:

3.1 Throat swab ปริมาณ 3-5 มล. ลงใน Universal transport medium /Viral transport medium (VTM/UTM)

3.2 CSF ปริมาณ 1-2 มล.

4. การนำส่งสิ่งตรวจ

4.1 บรรจุตัวอย่าง 1 รายต่อถุงซิปล็อค เพื่อป้องกันการหกหล่นและปนเปื้อน แล้วควรทำการห่อหุ้มด้วยกระดาษอ่อนนุ่มและใส่ในพลาสติกที่แข็งแรงเพื่อป้องกันการกระแทก ตามหลักมาตรฐาน triple packaging

4.2 นำส่งที่อุณหภูมิไม่เกิน 2-8 °C พร้อมใบนำส่ง กรณีที่ไม่สามารถส่งตรวจได้ทันที ควรเก็บไว้ที่ 2-8 °C โดยใส่ในกล่องโฟม หรือกระติกน้ำแข็งที่มีน้ำแข็งแห้ง หรือน้ำแข็งบรรจุภายในจัดส่งพร้อมใบนำส่ง

5.วันและเวลาทำการตรวจ: จันทร์ถึงศุกร์ เวลา 8.30-15.00 น.

6.วิธีการวิเคราะห์: เทคนิค Multiplex real-time RT-PCR

7.การประกันเวลาการทดสอบ: 1-2 วันทำการ

8.สิ่งที่רבกวนการตรวจวิเคราะห์ : ไม่มี

9.การรายงานผล:

9.1 Enterovirus virus detected / Enterovirus 71 virus detected

9.2 Enterovirus virus not detected / Enterovirus 71 virus not detected

9.3 Coxsackievirus A16 detected

9.4 Coxsackievirus A16 Not detected

*ผล Invalid อาจเกิดจากตัวอย่างมีตัวยับยั้งปฏิกิริยา PCR ดังนั้นหลังจากสกัดตัวอย่างต้องทำการ diluted ด้วย PCR Water (1:10 หรือ 1:100) และทำการ re-amplified

*ตัวอย่างส่งตรวจที่สกัดสารพันธุกรรมแล้วจะทำการเก็บที่ -80 °C ระยะเวลา 1 ปี

10.ค่าตรวจ: 3,000 บาท

การตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสซิกา

1. การทดสอบ Detection of Zika Virus RNA

2. ข้อบ่งชี้ในการส่งตรวจ: ผู้ป่วย/ผู้สัมผัสเสี่ยง ที่แพทย์วินิจฉัยว่ามีอาการป่วยคล้ายการติดเชื้อไวรัสซิกา

3. สิ่งส่งตรวจ:

3.1 Clotted blood /EDTA blood ขนาด 3 หรือ 6 ml จำนวน 1 หลอด

3.2 Plasma / Serum 3-5 ml (ควรเจาะเลือดผู้ป่วยไม่เกิน 5-7 วันหลังจากวันที่เริ่มป่วย)

3.3 ปัสสาวะ ปริมาตร 5-10 มิลลิลิตร เก็บภายใน 14 วัน หลังเริ่มมีไข้

4. การนำส่งสิ่งตรวจ

4.1 บรรจุตัวอย่าง 1 รายต่อถุงซิปล็อค เพื่อป้องกันการหกหล่นและปนเปื้อน แล้วควรทำการห่อหุ้มด้วยกระดาษอ่อนนุ่มและใส่ในพลาสติกที่แข็งแรงเพื่อป้องกันการกระแทก ตามหลักมาตรฐาน triple packaging

4.2 นำส่งที่อุณหภูมิไม่เกิน 2-8 °C พร้อมใบนำส่ง กรณีที่ไม่สามารถส่งตรวจได้ทันที ควรเก็บไว้ที่ 2-8 °C โดยใส่ในกล่องโฟม หรือกระติกน้ำแข็งที่มีน้ำแข็งแห้ง หรือน้ำแข็งบรรจุภายในจัดส่งพร้อมใบนำส่ง

4.3 ถ้าไม่สามารถส่งสิ่งส่งตรวจได้ภายใน 6 ชั่วโมงหลังจากเจาะเลือด ต้องทำการปั่นแยก Plasma / Serum ลงใน Sterile viral tube หรือหลอดเก็บเลือดที่สะอาด ถ้าไม่สามารถจัดส่งแยก Plasma / Serum ได้ทันที สามารถเก็บไว้ใน freezer (-2 ถึง -20 °C) แต่อย่างไรก็ตามควรรีบจัดส่งห้องปฏิบัติการให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

5. วันและเวลาทำการตรวจ : จันทร์ถึงศุกร์ เวลา 8.30-15.00 น.

6. วิธีการวิเคราะห์: เทคนิค Multiplex real-time RT-PCR

7. การประกันเวลาการทดสอบ: 1-2 วันทำการ

8. สิ่งที่รบกวนการตรวจวิเคราะห์: การเจาะเลือดควรระวังไม่ให้เกิดเม็ดเลือดแดงแตกเนื่องจาก heme จะรบกวนปฏิกิริยา PCR และควรใช้หลอดเก็บเลือดที่มีสารกันเลือดแข็งตัวชนิด EDTA (จุกสีม่วง) ไม่ควรใช้สารกันเลือดแข็งตัวชนิด heparin ซึ่งจะผลให้ยับยั้งปฏิกิริยา PCR, สิ่งส่งตรวจที่มีไขมันสูง (Lipidemic)

9. การรายงานผล :

9.1 Zika virus detected

9.2 Zika virus Not detected

9.3 Error / Invalid /No result

*ตัวอย่างส่งตรวจที่สกัดสารพันธุกรรมแล้วจะทำการเก็บที่ -80 °C ระยะเวลา 1 ปี

10. ค่าตรวจ: 2,000 บาท

การตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสก่อโรคมือเท้าปาก

1. การทดสอบ Detection of Hand Foot Mouth pathogens infection

2. ข้อบ่งชี้ในการส่งตรวจ: ผู้ป่วย/ผู้สัมผัสเสี่ยง ที่แพทย์วินิจฉัยว่ามีอาการป่วยคล้ายการติดเชื้อไวรัสก่อโรคมือเท้าปาก

3. สิ่งส่งตรวจ:

3.1 Throat swab ปริมาณ 3-5 มล. ลงใน Universal transport medium /Viral transport medium (VTM/UTM)

3.2 CSF ปริมาณ 1-2 มล.

4.การนำส่งสิ่งตรวจ

4.1 บรรจุตัวอย่าง 1 รายต่อถุงซิปล็อค เพื่อป้องกันการหกหล่นและปนเปื้อน แล้วควรทำการห่อหุ้มด้วยกระดาษอ่อนนุ่มและใส่ในพลาสติกที่แข็งแรงเพื่อป้องกันการกระแทก ตามหลักมาตรฐาน triple packaging

4.2 นำส่งที่อุณหภูมิไม่เกิน 2-8 °C พร้อมใบนำส่ง กรณีที่ไม่สามารถส่งตรวจได้ทันที ควรเก็บไว้ที่ 2-8 °C โดยใส่ในกล่องโฟม หรือกระติกน้ำแข็งที่มีน้ำแข็งแห้ง หรือน้ำแข็งบรรจุภายในจัดส่งพร้อมใบนำส่ง

5.วันและเวลาทำการตรวจ: จันทร์ถึงศุกร์ เวลา 8.30-15.00 น.

6.วิธีการวิเคราะห์: เทคนิค Multiplex real-time RT-PCR

7. การประกันเวลาการทดสอบ :1-2 วันทำการ

8. สิ่งที่รบกวนการตรวจวิเคราะห์ : ไม่มี

9. การรายงานผล :

9.1 Enterovirus virus detected / Enterovirus 71 virus detected

9.2 Enterovirus virus not detected / Enterovirus 71 virus not detected

9.3 Coxsackievirus A16 detected

9.4 Coxsackievirus A16 Not detected

*ผล Invalid อาจเกิดจากตัวอย่างมีตัวยับยั้งปฏิกิริยา PCR ดังนั้นหลังจากสกัดตัวอย่างต้องทำการ diluted ด้วย PCR Water (1:10 หรือ 1:100) และทำการ re-amplified

*ตัวอย่างส่งตรวจที่สกัดสารพันธุกรรมแล้วจะทำการเก็บที่ -80 °C ระยะเวลา 1 ปี

10. ค่าตรวจ: 3,000 บาท

การตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสในระบบทางเดินอาหาร

1. การทดสอบ Detection of Stool Panel infection

2. ข้อบ่งชี้ในการส่งตรวจ:

ผู้ป่วย/ผู้สัมผัสเสี่ยง ที่แพทย์วินิจฉัยว่ามีอาการป่วยคล้ายติดเชื้อไวรัสในระบบทางเดินอาหาร ได้แก่ Rotavirus, Adenovirus และ Astrovirus

3. สิ่งส่งตรวจ:

3.1 Rectal swab ปริมาณ 3-5 มล. ลงใน transport medium

3.2 อุจจาระ เก็บตัวอย่างในกระปุกสะอาด ปิดฝาให้สนิท

4. การนำส่งสิ่งตรวจ

4.1 บรรจุตัวอย่าง 1 รายต่อถุงซิปล็อค เพื่อป้องกันการหกหล่นและปนเปื้อน แล้วควรทำการห่อหุ้มด้วยกระดาษอ่อนนุ่มและใส่ในพลาสติกที่แข็งแรงเพื่อป้องกันการกระแทก ตามหลักมาตรฐาน triple packaging

4.2 นำส่งที่อุณหภูมิไม่เกิน 2-8 °C พร้อมใบนำส่ง กรณีที่ไม่สามารถส่งตรวจได้ทันที ควรเก็บไว้ที่ 2-8 °C โดยใส่ในกล่องโฟม หรือกระติกน้ำแข็งที่มีน้ำแข็งแห้ง หรือน้ำแข็งบรรจุภายในจัดส่งพร้อมใบนำส่ง

5. วันและเวลาทำการตรวจ: จันทร์ถึงศุกร์ เวลา 8.30-15.00 น.

6. วิธีการวิเคราะห์: เทคนิค Multiplex Real time RT-PCR

7. การประกันเวลาการทดสอบ: 1-2 วันทำการ

8. สิ่งที่รบกวนการตรวจวิเคราะห์: ไม่มี

9. การรายงานผล:

Pathogens	Report
Rotavirus	Rotavirus detected
Adenovirus	Adenovirus detected
Astrovirus	Astrovirus detected
ตรวจไม่พบยีนที่เป็นเป้าหมาย	Stool panel not detected
อ่านผลไม่ได้ (Invalid)	ไม่ได้ (Invalid)

*ผล Invalid อาจเกิดจากตัวอย่างมีตัวยับยั้งปฏิกิริยา PCR ดังนั้นหลังจากสกัดตัวอย่างต้องทำการ diluted ด้วย PCR Water (1:10 หรือ 1:100) และทำการ re-amplified

*ตัวอย่างส่งตรวจที่สกัดสารพันธุกรรมแล้วจะทำการเก็บที่ -80 °C ระยะเวลา 1 ปี

10. ค่าตรวจ: 3,000 บาท

การตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัส Norovirus I & II

1. การทดสอบ Detection of Norovirus I & II infection

2. ข้อบ่งชี้ในการส่งตรวจ:

ผู้ป่วย/ผู้สัมผัสเสี่ยง ที่แพทย์วินิจฉัยว่ามีอาการป่วยคล้ายติดเชื้อไวรัสในระบบทางเดินอาหาร ได้แก่

Rotavirus, Adenovirus และ Astrovirus

3. สิ่งส่งตรวจ:

3.1 Rectal swab ปริมาณ 3-5 มล. ลงใน transport medium

3.2 อุจจาระ เก็บตัวอย่างในกระปุกสะอาด ปิดฝาให้สนิท

4. การนำส่งสิ่งตรวจ

4.1 บรรจุตัวอย่าง 1 รายต่อถุงซิปล็อค เพื่อป้องกันการหกหล่นและปนเปื้อน แล้วควรทำการห่อหุ้มด้วยกระดาษอ่อนนุ่มและใส่ในพลาสติกที่แข็งแรงเพื่อป้องกันการกระแทก ตามหลักมาตรฐาน triple packaging

4.2 นำส่งที่อุณหภูมิไม่เกิน 2-8 °C พร้อมใบนำส่ง กรณีที่ไม่สามารถส่งตรวจได้ทันที ควรเก็บไว้ที่ 2-8 °C โดยใส่ในกล่องโฟม หรือกระติกน้ำแข็งที่มีน้ำแข็งแห้ง หรือน้ำแข็งบรรจุภายในจัดส่งพร้อมใบนำส่ง

5. วันและเวลาทำการตรวจ: จันทร์ถึงศุกร์ เวลา 8.30-15.00 น.

6. วิธีการวิเคราะห์: เทคนิค Multiplex Real time RT-PCR

7. การประกันเวลาการทดสอบ: 1-2 วันทำการ

8. สิ่งที่รับกวนการตรวจวิเคราะห์: ไม่มี

9. การรายงานผล:

Pathogens	Report
Norovirus GI	Norovirus GI detected
Norovirus GII	Norovirus GII detected
Norovirus GI and GII	Norovirus GI and GII detected
ตรวจไม่พบยีนที่เป็นเป้าหมาย	Norovirus GI and GII not detected
อ่านผลไม่ได้ (Invalid)	ไม่ได้ (Invalid)

*ผล Invalid อาจเกิดจากตัวอย่างมีตัวยับยั้งปฏิกิริยา PCR ดังนั้นหลังจากสกัดตัวอย่างต้องทำการ diluted ด้วย PCR Water (1:10 หรือ 1:100) และทำการ re-amplified

*ตัวอย่างส่งตรวจที่สกัดสารพันธุกรรมแล้วจะทำการเก็บที่ -80 °C ระยะเวลา 1 ปี

10. ค่าตรวจ: 3,000 บาท

เกณฑ์การรับ – ปฏิเสธสิ่งส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ

1. การส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ ประกอบด้วย สิ่งส่งตรวจ ใบส่งตรวจ และใบนำส่งสิ่งส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ
2. ชื่อ - นามสกุล หน่วยงานที่ส่งตรวจ วันที่และเวลาเก็บสิ่งส่งตรวจ ระบุบนภาชนะใส่สิ่งส่งตรวจและใบส่งตรวจตรงกัน
3. สิ่งส่งตรวจจะต้องอยู่ในภาชนะที่ปิดมิดชิด
4. เก็บสิ่งส่งตรวจใส่ภาชนะหรือสารกันเลือดแข็ง ถูกต้องตามการทดสอบที่ระบุในรายละเอียด การทดสอบของแต่ละห้องปฏิบัติการ
5. เก็บสิ่งส่งตรวจได้ปริมาณที่เหมาะสมเพียงพอต่อการตรวจวิเคราะห์ในแต่ละการทดสอบ
6. สภาวะการนำส่งสิ่งส่งตรวจ ควรถูกต้อง ตามที่ระบุในรายละเอียดการทดสอบของแต่ละห้องปฏิบัติการ
7. นำส่งสิ่งส่งตรวจทันที

ตัวอย่างแบบฟอร์มส่งตรวจเพาะเลี้ยงเชื้อวัณโรคและทดสอบความไวของเชื้อดื้อยา (NHSOLABTB05) จาก TBCM Online

แบบฟอร์มส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการวัณโรค		TB05-Request
ส่วนที่ 1 (สำหรับโรงพยาบาลที่ส่งตรวจ)		
1.1 คลินิกวัณโรค-ข้อมูลทั่วไป		
ชื่อผู้ป่วย ..... นามสกุล ..... อายุ ..... เพศ		
โรงพยาบาล ..... HN ..... TB No ..... HCODE		
เลขที่บัตรประชาชน		
สิทธิการรักษา ☐ UC ☐ สิทธิข้าราชการ ☐ สิทธิประกันสังคม ☐ สิทธิแรงงานข้ามชาติที่มีบัตรประกันสุขภาพ ☐ สิทธิอื่นๆ(ระบุ) ..... ☐ ไม่มีสิทธิใดๆ		
วันที่เก็บตัวอย่างส่งตรวจ		
ชนิดของตัวอย่างส่งตรวจ ☐ เสมหะ (Sputum) ☐ เชื้อที่เพาะขึ้นจากเสมหะ ☐ อื่นๆ (ระบุ)		
ประเภทการขึ้นทะเบียนผู้ป่วย ☐ New ☐ Relapse ☐ TAF ☐ TALF ☐ TI ☐ Others		
1.2 คลินิกวัณโรค-ข้อมูลการส่งตรวจ กรุณาทำเครื่องหมาย		
☐ วินิจฉัยวัณโรค ประเภทกลุ่มที่ส่งตรวจ ..... ☐ วินิจฉัยวัณโรคดื้อยา เดือนที่เริ่มทานยา first line	☐ AFB smear ☐ Xpert (Molecular) ☐ FLD-LPA (Molecular) ☐ SLD-LPA (Molecular) ☐ Culture ☐ Phenotypic FLD-DST ☐ Phenotypic SLD-DST ☐ อื่นๆ(ระบุ)	
ติดตามระหว่างการรักษา ☐ วัณโรค เดือนที่ ..... ☐ วัณโรคดื้อยา เดือนที่	☐ AFB smear ☐ Culture (เพาะเลี้ยงเชื้อ) ☐ อื่นๆ(ระบุ)	
ผู้ส่งตรวจ : ..... เบอร์ติดต่อ :		
1.3 ผลการตรวจ AFB smear จากห้องปฏิบัติการศูนย์โรงพยาบาลที่ส่งตรวจ		
วันที่เก็บ (ส่งส่งตรวจ) ..... วันที่ตรวจ ..... LAB Serial No:		
วันที่ส่งตรวจ ..... ผลการตรวจ AFB smear ☐ Negative ☐ 1-9 cells ☐ 1+ ☐ 2+ ☐ 3+ ☐ Not done		
ชื่อเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการศูนย์ตรวจ ..... เบอร์ติดต่อ :		
หมายเหตุ ไม่ต้องหยุดยาก่อนเก็บเสมหะส่งตรวจ ให้ใช้สิ่งตรวจที่มีผลบวกมากที่สุด 1-2 ตัวอย่าง(ปริมาตร 2-5 cc)		
ส่วนที่ 2 สำหรับหน่วยงานที่รับตรวจ		
หน่วยงานที่รับตรวจ		
วันที่รับตัวอย่าง ..... LAB number		
สภาพของตัวอย่าง ☐ ตัวอย่างอยู่ในสภาพดี ☐ ตัวอย่างหกเลอะเทอะ ☐ ปริมาตรของตัวอย่าง (โปรดระบุ)		
☐ ปฏิเสธส่งตรวจ		
ลงชื่อผู้รับตัวอย่าง ..... วันที่		

ตัวอย่างแบบฟอร์มการรายงานผลการเพาะเลี้ยงเชื้อวัณโรคและทดสอบความไวของเชื้อดื้อยา (NHSOLABTB05)

รายงานผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการวัณโรค (TB Report)

ชื่อ-สกุล ..... Lab code : .....
 โรงพยาบาล ..... HN ..... ตัวอย่างส่งตรวจ .....
 วันที่เก็บตัวอย่างตรวจ ..... วันที่รับตัวอย่างตรวจ ..... วันที่ทำการทดสอบ .....

Lab Diagnostic Test For :			
Microscopy : Direct Smear	Result :	Report Date:	
Culture :	Result :	Identify:	Report Date:
Drug Susceptibility Test (DST) Test Date: ..... Report Date:			
(.....) Line probe Assay วันที่ทำ LPA ..... Report Date: ..... MTBDRplus Isoniazid : ..... Rifampicin : ..... MTBDRel Fluoroquinolone* ..... AG/CP*			
(.....) Xpert MTB/RIF วันที่ทำ Xpert ..... Report Date: ..... Gene-Xpert result : ..... MTB/Rif result*			
(.....) PCR วันที่ทำ PCR ..... Report Date: ..... Isoniazid : ..... Fluoroquinolone* ..... Rifampicin : ..... AG/CP*			
Liquid DST:Automate Liquid MGIT AST *Fluoroquinolone (e.g. ofloxacin and moxifloxacin), AG/CP = The group of capreomycin, viomycin, kanamycin and amikacin **Rif Resistant = Rifampicin resistant detected, Rif Susceptible = Rifampicin resistant not detected,			

Reported By : ..... Approved By : .....

ตัวอย่างแบบฟอร์ม NHSOLABTB05 สามารถ Download <https://tbcmtailand.net>

ตัวอย่างแบบฟอร์มใบนำส่งตรวจทางอณูชีวโมเลกุล

ใบนำส่งตัวอย่างตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อเพื่อวินิจฉัยด้วยวิธี real - time PCR

กลุ่มห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ด้านควบคุมโรค

สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดสระบุรี

ชื่อ - สกุล..... HN :..... อายุ :.....

Ward..... วันที่ส่งตรวจ .....

สิทธิการรักษา ☐ ต้นสังกัด/เบิกจ่ายตรง ☐ ประกันสังคม
☐ กองระบาดวิทยา ☒ ชำระเงิน เลขที่ใบเสร็จ.....

รายการตรวจ :คำแนะนำในการเก็บส่งตรวจอยู่ด้านหลัง (หน้า 2)

รายการตรวจ		ค่าตรวจ (บาท)	เข้าเกณฑ์ สอบสวน โรคระบาด	Service Lab
☐	1. PCR for Flu A, FluB, H3N2, H1N1	2,500		
☐	2. PCR for Zika virus	2,200		
☐	3. PCR for Dengue serotype / Chikungunya virus	2,000		
☐	4. PCR for Enterovirus/EV71/CA16	2,200		
☐	5. PCR for Norovirus Genotype I & II	2,200		
☐	6. PCR for Viral stool panel (Rotavirus, Adenovirus & Astrovirus)	3,000		

ชนิดตัวอย่างที่ส่งตรวจ

☐ CSF ☐ Throat swab ☐ Sputum ☐ Nasal + Throat swab ☐ Nasopharyngeal + Throat swab
☐ Clot blood ☐ EDTA blood ☐ Urine ☐ Stool ☐ Serum ☐ Plasma EDTA
☐ อื่นๆ ระบุ.....

วันที่เก็บ..... เวลา ..... ผู้เก็บตัวอย่าง ..... เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ .....

สำหรับเจ้าหน้าที่กลุ่มงานห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ด้านควบคุมโรค

ผู้รับตัวอย่าง..... วันที่รับ ..... เวลา ..... Lab No. ....

ติดต่อสอบถามเพิ่มเติมได้ที่ กลุ่มห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ด้านควบคุมโรค โทร 036-266006 : คุณศิริวรรณ คุณจุติกุล คุณศิริณา

สถานที่รับ-ส่ง สิ่งส่งตรวจ

กลุ่มห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ด้านควบคุมโรค สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4
จังหวัดสระบุรี

76 หมู่ 5 ถนนพหลโยธิน ตำบลพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี 18120

ติดต่อสอบถามทางโทรศัพท์ หมายเลข 036-239302, 036-239306

โทรสาร 0-3626-6686 ในวันและเวลาราชการ

คำvikฤติทางห้องปฏิบัติการ

คำvikฤติ คือ ค่าการตรวจทางห้องปฏิบัติการที่มีความผิดปกติ และมีผลกระทบต่อชีวิตของผู้ป่วย ซึ่งเมื่อห้องปฏิบัติการตรวจพบจะต้องรายงานผลการตรวจนั้นให้กับหน่วยงานที่ส่งตรวจทราบทันที โดยรายงานคำvikฤติทางโทรศัพท์ก่อนแล้วส่งใบรายงานผลตามไปที่หลัง สำหรับคำvikฤติที่กลุ่มห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ด้านควบคุมโรค สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จ.สระบุรี ได้กำหนดไว้ มีดังต่อไปนี้

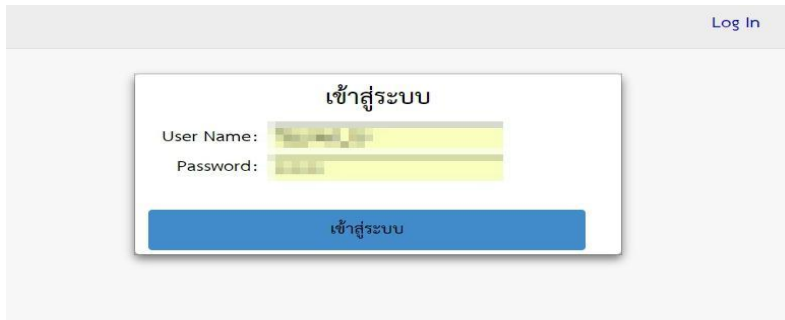
แนวทางการรายงานคำvikฤติ

1. เจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการแจ้งหน่วยงานที่ส่งตรวจทันที โดยรายงานผลตรวจทางโทรศัพท์หรือ โทรสาร หรือส่งผลตรวจทาง E-mail เมื่อพบว่าผลทดสอบความไวต่อยาเป็นเชื้อวัณโรคดื้อยา
2. บันทึกชื่อผู้โทรแจ้งผล และผู้รับแจ้งผล หน่วยงานที่รับแจ้ง วันที่ เวลา ผลการตรวจวิเคราะห์ในบันทึกการใช้โทรศัพท์ และการรายงานผล C/S หรือคำvikฤติ (Critical Value) ทางห้องปฏิบัติการ

ภาคผนวก (Index)

การบันทึกข้อมูลส่งตรวจ Xpert ใน NTIP ONLINE <https://NTIPthailand.net>

1. สมัครสมาชิก ที่ https://NTIPthailand.net/uiform/User_Request.aspx
2. เมื่อระบบยืนยันการสมัครแล้วสามารถนำมาใช้login ด้วยรหัสสมัครไว้

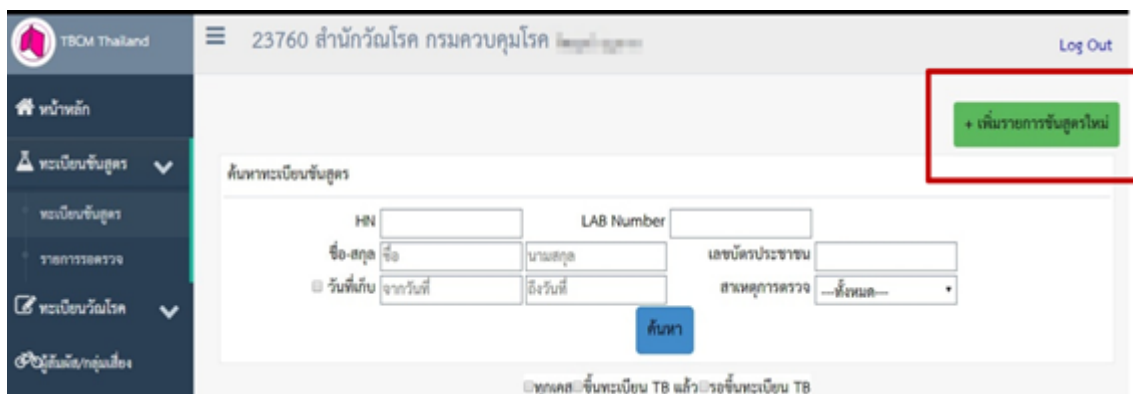

3. เมื่อเข้าสู่ระบบแล้วไปที่เมนูฝั่งซ้าย ทะเบียนชั้นสูตร → ทะเบียนชั้นสูตร ค้นหาโดยใช้ HN ชื่อ หรือ ชื่อสกุลว่า ส่งตรวจแล้วหรือไม่

ประเภทการลงทะเบียน	กำลังรักษา	รักษาหาย	รักษาครบ	ตาย	ล้มเหลว	ขาดยา
ใหม่	38898	11034	12009	4045	136	1079
กลับเป็นซ้ำ	2788	508	609	349	23	68
รับโอน	2788	995	1389	415	78	95
รักษาซ้ำหลังจกล้มเหลว	159	48	18	16	16	12

4. ถ้าไม่มีข้อมูลเดิมให้กด + เพิ่มรายการชั้นสูตรใหม่

5. ลงข้อมูล (1) ข้อมูลผู้ป่วย **ถ้ามีข้อมูลผู้ป่วยที่เคยบันทึกในระบบแล้วสามารถค้นหาผู้ป่วยได้*

6. ลงข้อมูล (2) ข้อมูลทะเบียนชั้นสูตร ในเมนูแท็บ Xpert MTB/RIF เมื่อลงข้อมูลครบถ้วนแล้วกดบันทึกข้อมูล **ระบุหน่วยที่สนับสนุนตรวจ Xpert และ * ระบุหน่วยส่งตรวจให้ถูกต้อง*

สำหรับห้องปฏิบัติการ (LAB)

- สมัครสมาชิก ที่ https://ntipthailand.net/uiform/User_Request.aspx
- เมื่อระบบยืนยันการสมัครแล้วสามารถนำมาใช้login ด้วยรหัสสมัครไว้

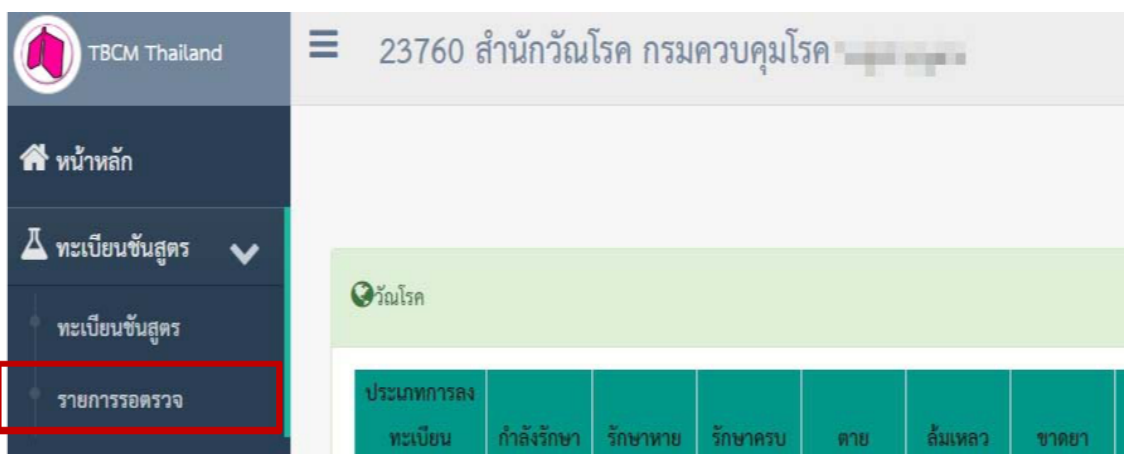
3. ในกรณีที่รับตรวจจากรพ. อื่น สามารถรับตรวจได้ที่เมนูฝั่งซ้าย ทะเบียนชั้นสูตร → รายการรอตรวจ

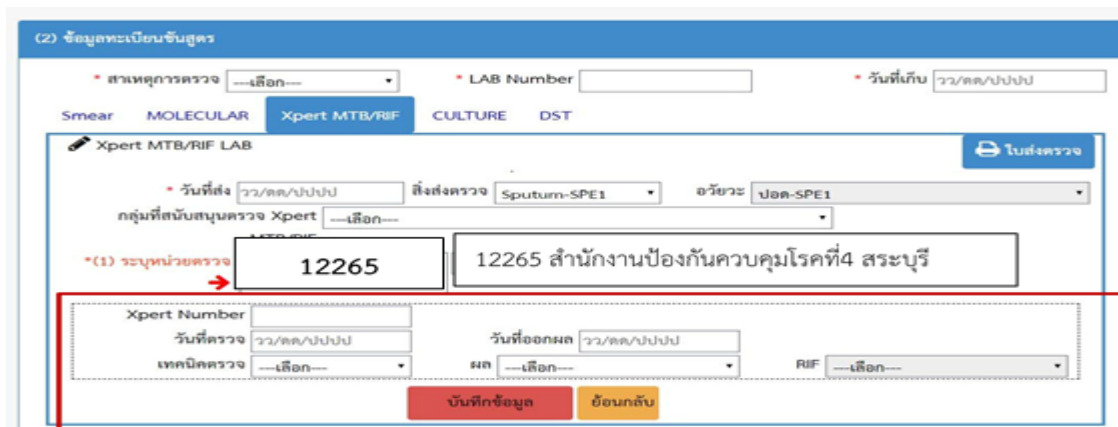

4. เลือกประเภท lab Xpert MTB/RIF หรือค้นหาจากด้านบน เมื่อเลือกรายที่จะลงผลแล้วกด เพิ่มผลตรวจ

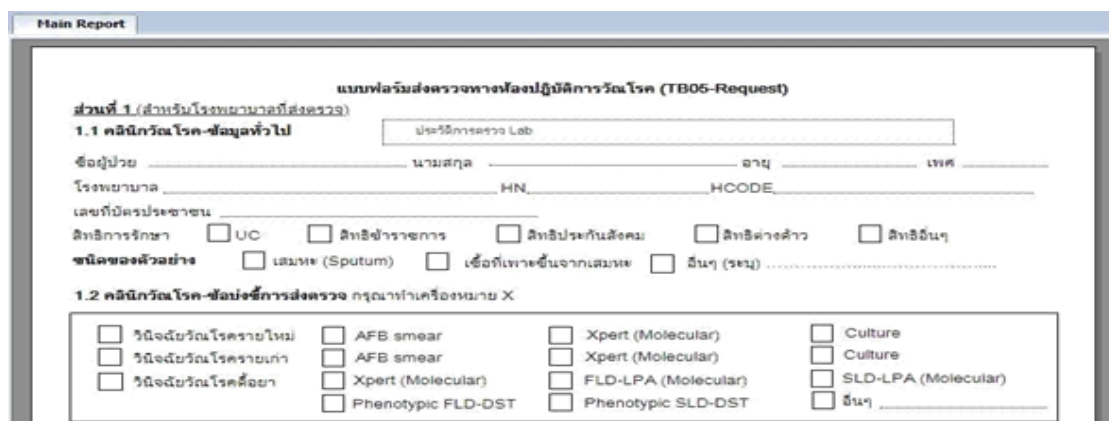
5. ลงผลตรวจให้เรียบร้อย ตรวจสอบความถูกต้องแล้วกดบันทึกข้อมูล

6. ในกรณีที่หน่วยตรวจเป็นของตนเองสามารถลงผลตรวจได้เลยและกดบันทึกข้อมูลจนหน้าจอปรากฏสีเขียว (บันทึกสมบูรณ์)

7. สามารถพิมพ์ใบส่งตรวจได้ที่รูปเครื่องพิมพ์

หากมีปัญหการใช้งาน โปรดติดต่อ Support Contact <https://ntiphailand.net/uiform/Support.aspx>

เอกสารการใช้งานฉบับเต็ม <https://ntiphailand.net/uiform/Manual.aspx>